

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Менеджмент регіонального розвитку

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни:	обов'язкова
Форма навчання:	ЗАОЧНА
Освітній ступінь:	бакалавр
Галузь знань:	07 Управління та адміністрування
Спеціальність:	073 Менеджмент
Освітня програма:	«Менеджмент: бізнес-адміністрування»
Рік навчання:	4
Семестр:	7
Кількість кредитів (годин):	3 (90 год.: 4 - лекції; 4 - семінарські; 82 - самостійна робота)
Мова викладання:	українська

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Меркулов Микола Миколайович

Науковий ступінь, вчене звання, посада: доктор економічних наук, професор кафедри управління підприємницькою та туристичною діяльністю

Кафедра: кафедра управління підприємницькою та туристичною діяльністю

Робочій e-mail: merkylovmm@ukr.net

Години консультацій на кафедрі: вівторок, 14.40-16.00

3. Опис та мета дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення економічних категорій, закономірностей розвитку, основних принципів та форм організації регіональних економічних відносин, що виникають між суб'єктами господарювання на загальнодержавному, міжрегіональному та регіональному рівнях.

Мета дисципліни «Менеджмент регіонального розвитку» є: формування сучасного мислення на основі спеціальних знань в галузі управління на регіональному рівні; набуття вмінь та формування компетенції, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень органів влади регіонального місцевого самоврядування; умінь розроблення форм, методів та стратегій управлінської діяльності в регіональному масштабі, створення та використання галузевих підсистем як основи забезпечення досягнення ефективного управління діяльності регіональних суб'єктів господарювання; розуміння основних засад регулювання господарських процесів, форм і методів їх реалізації в сучасних умовах, визначення актуальних проблем регіональної економічної політики в Україні та засобів їх розв'язання.

Завдання курсу: теоретична підготовка здобувачів з питань загальних положень, принципів та методів організації системи державної та регіональної влади та місцевого самоврядування на адміністративній території та ефективне використання регіонального сукупного потенціалу. знань про загальні принципи, форми та методи управління адміністративною територією і отримання спеціальних знань необхідних для практичної управлінської діяльності.

Передумови вивчення: дисципліни: економіка підприємства, міжнародна економіка.

Міждисциплінарні зв'язки «Менеджмент регіонального розвитку» тісно пов'язане з такими предметами як: «Мікроекономіка та макроекономіка», «Кадровий менеджмент», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: організація та управління», «Аналіз господарської діяльності» тощо.

4. Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми: «Менеджмент: бізнес-адміністрування» та стандарту вищої освіти зі спеціальності 073 Менеджмент:

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

ПРН 18. Виконувати практичні завдання у сфері управління бізнес-організаціями на регіональному та міжнародному рівнях.

5. Структура дисципліни

Тема № 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ (МРР) ТА ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <p>1. Предмет і об'єкт курсу. Місце і роль менеджменту регіонального розвитку (МРР) в системі наук.</p> <p>2. Принципи і методи дослідження в МРР. Основні проблеми, які вона досліджує.</p> <p>3. Продуктивні сили як невід'ємна складова розвитку економіки регіонів.</p> <p>4. Принципи та фактори розміщення продуктивних сил.</p> <p>5. Глобалізація та регіоналізація як світова закономірність розвитку економіки регіонів.</p> <p>6. Характеристика одиниць суспільного</p>	<p>1. Diachkov D. V. Strategic aspects of time management Management of the 21st century: globalization challenges. Issue 3 [collective monograph]. Prague: Nemoros s.p.o., 2020. P. 245-252.</p> <p>2. Анісімова Л. А., Жилінська О. І. Менеджмент: практикум. Видання друге. Навч. посіб. К.: 2018. 237 с.</p> <p>3. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Structural monitoring of sustainable development in the region. Економіка та управління АПК. 2017. №2(137). С. 11-23.</p> <p>4. Менеджмент регіонального розвитку: конспект лекцій: навчальний посібник для</p>

<p>простору. Співвідношення і взаємозв'язок понять „територія” і „регіон”.</p> <p>7. Властивості регіону як системи. Основні складові єдиного економічного простору країни.</p> <p>8. Характеристика теорій регіонального розвитку. Аналіз сучасних концепцій розвитку регіонів.</p>	<p>студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнецова, І.М. Манаєнко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 149 с.</p> <p>https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34768/1/MR_R_Konspekt.pdf</p> <p>5. Менеджмент регіонального розвитку: навчально-методичний комплекс з дисципліни: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнецова, І.М. Манаєнко. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020 81 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34770/1/MR_R_NMK.pdf</p> <p>6. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління : навч. метод.коплек. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с.</p> <p>7 Меркулов М.М., Метіль Т.К., Манічева А. Політика науково-технологічного розвитку промислового комплексу міста. Освіта, економіка управління: сучасний стан та інновації. Збірник наукових праць. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2019. Вип. 2. 139 с.</p> <p>8. Сайти періодичних видань: журнал «DAS MANAGEMENT», Менеджмент. Діловодство. Кадри. Охорона праці. Управління персоналом, журнал «Менеджер і менеджмент» http://www.m21.com.ua.</p>
<p>Семінарське заняття : Не передбачено навчальним планом</p>	
<p>Самостійна робота: <i>Підготувати конспект за питаннями</i></p> <p>1.Розглянути економічні закони суспільного виробництва і закономірності розміщення продуктивних сил, об'єктивний характер законів</p> <p>2. Зазначити проблеми дослідження та вивчення продуктивних сил регіону.</p> <p>3. Визначити сучасні напрями розвитку науки розміщення продуктивних сил і МРР.</p> <p>4. Визначити значення курсу в професійній підготовці економістів.</p> <p>5. Сутність предмету і об'єкту регіональної економіки.</p> <p>6. Взаємозв'язок дисципліни «Менеджмент регіонального розвитку» з іншими дисциплінами.</p>	<p>1. Менеджмент регіонального розвитку: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнецова, І.М. Манаєнко. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 149 с. (11 д.а.). https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34768/1/MR_R_Konspekt.pdf.</p> <p>2. Менеджмент регіонального розвитку: навчально-методичний комплекс з дисципліни: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнецова, І.М. Манаєнко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 81 с. . https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34770/1/MR_R_NMK.pdf</p> <p>3. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П.</p>

	<p>Державне і регіональне управління : навч. метод. комплекс. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с.</p> <p>4. Меркулов М.М., Метіль Т.К., Манічева А. Політика науково-технологічного розвитку промислового комплексу міста. Освіта, економіка управління: сучасний стан та інновації. Збірник наукових праць. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2019. Вип. 2. 139 с.</p> <p>5. Сайти періодичних видань: журнал «DAS MANAGEMENT», Менеджмент. Діловодство. Кадри. Охорона праці. Управління персоналом, журнал «Менеджер і менеджмент» http://www.m21.com.ua.</p>
--	---

Тема № 2. ФОРМИ РОЗМІЩЕННЯ Й ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <p>1. Територіальна організація та структура продуктивних сил. Зміст і складові територіальної структури господарства.</p> <p>2. Територіальний поділ праці та його вплив на структуру господарства. Різновиди територіального поділу праці.</p> <p>3. Коефіцієнти спеціалізації, локалізації, міжрайонної товарності, душові показники тощо.</p> <p>4. Територіально-виробничі і портово-промислові комплекси. Типи територіально-виробничих комплексів залежно від набору функцій.</p> <p>5. Основні типи порто-промислових комплексів.</p> <p>6. Нові форми регіонального розвитку продуктивних сил: спеціальні економічні зони, спільні підприємства, технопарки та технополіси, регіональні ринки тощо.</p>	<p>1. Mykola Mergulov, Tatiana Metil Problems and Priorities of the “Lower Duna” European Region Development Under the European Union Expansion <i>Journal of Danubian Studies and Research</i>. Galati Romania. Vol 10, No 1 (2020). p. 60-69. Веб-сайт журналу: http://dj.univ-danubius.ro/index.php/JDSR/issue/archive</p> <p>2. Hrebeshkova O., Kyzenko O., Grebeshkov O. Strategic Business Performance Metrics in a Postindustrial Economy / in Strategic Performance Management. New Concepts and Contemporary Trends / Ed. Marek Jabłoński. NY: Nova Science Publishers, Inc., 2017 . ISBN: 978-1-53612-681-5. P. 451–469.</p> <p>3. Iermakova, O., Koval, V., Weis, L. Dashian, A. Sustainable development of Ukrainian steel production and trade with Middle East Countries. Розділ монографії: Innovations for achieving the sustainable development goals: science, education and economics Ljubljana: Ljubljana School of Business. https://www.vspv.si/uploads/visoka_sola/datoteke/mono_2022_-_slovenia_13.06_cover_added3_final.pdf С. 60-78</p> <p>4. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Аналіз стану регіональної соціально-економічної системи як складова антикризового управління / <i>Антикризове управління: держава, регіон, підприємство</i>: матеріали міжнар. наук. конф. 17 листопада 2017 р. – Ле-Ман (Франція): Університет м. Ле-Ман, Факультет права, економіки та управління, 2017. С. 6-8.</p>

	<p>5. Добрава Н. В. Основи бізнесу: навчальний посібник / Добрава Н. В., Осипова М. М. – Одеса: Бондаренко М. О., 2018. – 305 с.</p> <p>6. Економіка і підприємництво, менеджмент: Навчальний посібник.- 2-ге вид., стереотипне/ [С. М. Рогач, Т. А. Гуцул, В. А. Ткачук та ін.]. – Київ: ЦП «Компринт», 2018. – 722 с.</p> <p>7. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління : навч. метод.коплекс. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с</p> <p>8. Шевченко-Перецьолкіна Р.І. Стратегічне планування збалансованого розвитку Василівської територіальної громади (за заг. ред. В.А. Карпова)</p>
<p>Семінарське заняття : Не передбачено навчальним планом</p>	
<p>Самостійна робота:</p> <p>Підготувати конспект</p> <p>1.Дослідити етапи економічного обґрунтування розміщення продуктивних сил.</p> <p>2. Розглянути сутність спеціалізації економічних районів.</p> <p>3. Навести показники за допомогою яких визначається рівень спеціалізації виробництва.</p> <p>4. Визначити основні передумови економічної ефективності територіально-виробничих комплексів.</p> <p>5. Задачі раціонального розміщення продуктивних сил в період становлення ринкового господарства.</p>	<p>1.Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Аналіз стану регіональної соціально-економічної системи як складова антикризового управління / <i>Антикризове управління: держава, регіон, підприємство</i>: матеріали міжнар. наук. конф. 17 листопада 2017 р. – Ле-Ман (Франція): Університет м. Ле-Ман, Факультет права, економіки та управління, 2017. С. 6-8.</p> <p>2. Економіка і підприємництво, менеджмент: Навчальний посібник.- 2-ге вид., стереотипне/ [С. М. Рогач, Т. А. Гуцул, В. А. Ткачук та ін.]. Київ: ЦП «Компринт», 2018. 722 с.</p> <p>3. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління : навч. метод.коплекс. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с</p> <p>4. Шевченко-Перецьолкіна Р.І. Стратегічне планування збалансованого розвитку Василівської територіальної громади (за заг. ред. В.А. Карпова)</p> <p>5. Hrebeshkova O., Kyzenko O., Grebeshkov O. Strategic Business Performance Metrics in a Postindustrial Economy / in Strategic Performance Management. New Concepts and Contemporary Trends / Ed. Marek Jabłoński. NY: Nova Science Publishers, Inc., 2017 . ISBN: 978-1-53612-681-5. P. 451–469.</p>

Тема № 3. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція .Не передбачено навчальним планом	

<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та структура природно-ресурсного потенціалу України. 2. Оцінка природних ресурсів. Характеристика та економічна оцінка сировинних і паливно-енергетичних ресурсів. 3. Вплив природно-ресурсного потенціалу на спеціалізацію і територіальну організацію економіки України. Ресурсозабезпечення як головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу України. 4. Роль народонаселення у розвитку продуктивних сил та територіальній організації економіки. Динаміка чисельності населення України та його розподіл за віковими групами. 5. Основні показники відтворення населення України. 6. Міграція населення та її види. 7. Урбанізація: сутність і сучасні особливості, проблеми довкілля. 8. Трудові ресурси України: структура і розподіл за видами зайнятості та галузями економіки. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Аналіз стану регіональної соціально-економічної системи як складова антикризового управління / <i>Антикризове управління: держава, регіон, підприємство</i>: матеріали міжнар. наук. конф. 17 листопада 2017 р. – Ле-Ман (Франція): Університет м. Ле-Ман, Факультет права, економіки та управління, 2017. С. 6-8. 2. Манаєнко І.М., Петренко О. А. Організаційно-економічні особливості експорту українського меду до країн ЄС // <i>Інфраструктура ринку</i>. 2018. № 18, С. 150-156. Режим доступу : http://marketinfr.od.ua/journals/2018/18_2018_ukr/27.pdf 3. Маркіна І.А., Федірець О. В., Корнієнко Б. С. Стратегічні напрями управління розвитком маркетингової діяльності сільськогосподарських підприємств. <i>Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент»</i>. 2019. Вип. 4 (81). С. 101–108 4. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління : навч. метод.комплекс. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с 5. Менеджмент регіонального розвитку: навчально-методичний комплекс з дисципліни: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнєцова, І.М. Манаєнко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 81 с. . https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34770/1/MR_R_NMK.pdf 6. Метіль Т.К. «Сучасні аспекти формування стратегії соціально-економічного та науково-технологічного розвитку регіону». Розділ монографії: Соціально-економічні та науково-технологічні аспекти безпекоорієнтованого розвитку прикордонного регіону. Колективна монографія / За ред. М.М. Меркулова. Одеса-Ізмаїл: Фенікс, 2022. 220 с. С. 113-130
<p>Самостійна робота: Написати есе на одну із запропонованих тем (2-3 стор.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Класифікація природних ресурсів за місцем в природних системах і за особливостями їх господарського використання (невичерпні, вичерпні, невідновні і відновні). 2. Охорона природних багатств України. 3. Основи концепції про пріоритетне використання природно-ресурсного потенціалу. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Аналіз стану регіональної соціально-економічної системи як складова антикризового управління / <i>Антикризове управління: держава, регіон, підприємство</i>: матеріали міжнар. наук. конф. 17 листопада 2017 р. – Ле-Ман (Франція): Університет м. Ле-Ман, Факультет права, економіки та управління, 2017. С. 6-8. 4. Манаєнко І.М., Петренко О. А. Організаційно-економічні особливості експорту українського меду до країн ЄС. <i>Інфраструктура</i>

	<p><i>ринку</i>. 2018. № 18, С. 150-156. Режим доступу : http://marketinfr.od.ua/journals/2018/18_2018_ukr/27.pdf</p> <p>5. Маркіна І.А., Федірець О. В., Корнієнко Б. С. Стратегічні напрями управління розвитком маркетингової діяльності сільськогосподарських підприємств. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2019. Вип. 4 (81). С. 101–108</p> <p>6. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління : навч. метод. комплекс. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с</p> <p>7. Менеджмент регіонального розвитку: навчально-методичний комплекс з дисципліни: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнєцова, І.М. Манаєнко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 81 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34770/1/MR_R_NMK.pdf</p> <p>8. Метіль Т.К. «Сучасні аспекти формування стратегії соціально-економічного та науково-технологічного розвитку регіону». Розділ монографії: Соціально-економічні та науково-технологічні аспекти безпекоорієнтованого розвитку прикордонного регіону. Колективна монографія / За ред. М.М. Меркулова. Одеса-Ізмаїл: Фенікс, 2022. 220 с. С. 113-130</p> <p>9. Метіль Т.К., Кравченко О.М. Розвиток регіонального маркетингу як засобу покращення якості життєдіяльності. <i>Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління</i>. Одеса: Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, 2017. Т.16., Вип. 1 (35). С. 199-208. Email: rinek@onu.edu.ua</p> <p>10. REGIONET – Всеукраїнська мережа фахівців і практиків з регіонального та місцевого розвитку. URL: http://regionet.org.ua/</p> <p>11. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua</p>
--	--

**Тема № 4. ТРУДОРЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ В СИСТЕМІ
МЕНЕДЖМЕНТУ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція: Не передбачено навчальним планом	

Семінарське заняття (2 год.):

1. Роль народонаселення у розвитку продуктивних сил та територіальній організації економіки.
2. Динаміка чисельності населення України та його розподіл за віковими групами.
3. Основні показники відтворення населення України.
4. Міграція населення та її види.
5. Урбанізація: сутність і сучасні особливості, проблеми довкілля.
6. Трудові ресурси України: структура і розподіл за видами зайнятості та галузями економіки.

1. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Аналіз стану регіональної соціально-економічної системи як складова антикризового управління / *Антикризове управління: держава, регіон, підприємство*: матеріали міжнар. наук. конф. 17 листопада 2017 р. – Ле-Ман (Франція): Університет м. Ле-Ман, Факультет права, економіки та управління, 2017. С. 6-8.

2. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління : навч. метод. комплекс. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с

3. Менеджмент регіонального розвитку: навчально-методичний комплекс з дисципліни: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнєцова, І.М. Манаєнко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 81 с.
https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34770/1/MR_R_NMK.pdf

4. Метіль Т.К. «Сучасні аспекти формування стратегії соціально-економічного та науково-технологічного розвитку регіону». Розділ монографії: Соціально-економічні та науково-технологічні аспекти безпекоорієнтованого розвитку прикордонного регіону. Колективна монографія / За ред. М.М. Меркулова. Одеса-Ізмаїл: Фенікс, 2022. 220 с. С. 113-130

5. Метіль Т.К., Кравченко О.М. Розвиток регіонального маркетингу як засобу покращення якості життєдіяльності. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. Одеса: Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, 2017. Т.16., Вип. 1 (35). С. 199-208.
Email: rinek@onu.edu.ua

6. REGIONET – Всеукраїнська мережа фахівців і практиків з регіонального та місцевого розвитку. URL: <http://regionet.org.ua/>

7. 12. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

<p>Самостійна робота: Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій за заданою тематикою виконується на основі аналізу 3 обраних статей за певною темою (статті додаються у роздрукованому вигляді).</p>	<p>1. Менеджмент регіонального розвитку: навчально-методичний комплекс з дисципліни: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнєцова, І.М. Манаєнко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 81 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34770/1/MR_R_NMK.pdf</p> <p>2. Метіль Т.К. «Сучасні аспекти формування стратегії соціально-економічного та науково-технологічного розвитку регіону». Розділ монографії: Соціально-економічні та науково-технологічні аспекти безпекоорієнтованого розвитку прикордонного регіону. Колективна монографія / За ред. М.М. Меркулова. Одеса-Ізмаїл: Фенікс, 2022. 220 с. С. 113-130</p> <p>3. Метіль Т.К., Кравченко О.М. Розвиток регіонального маркетингу як засобу покращення якості життєдіяльності. <i>Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління</i>. Одеса: Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, 2017. Т.16., Вип. 1 (35). С. 199-208. Email: rinek@onu.edu.ua</p> <p>4. REGIONET – Всеукраїнська мережа фахівців і практиків з регіонального та місцевого розвитку. URL: http://regionet.org.ua/</p> <p>5. 12. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua</p>
---	--

Тема № 5. ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ: РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція : Не передбачено навчальним планом</p>	
<p>Семінарське заняття : Не передбачено навчальним планом</p>	
<p>Самостійна робота: Надати відповіді на питання 1. Проаналізувати історію розвитку економічного районування України. 2. Навести критерії економічного районування. 3. Проаналізувати комплекс за планом: галузевий склад і продукція, що виробляється; значення галузі; історичні передумови розвитку; виробничо-технологічні особливості; розміщення галузі.</p>	<p>1. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Structural monitoring of sustainable development in the region. <i>Економіка та управління АПК</i>. 2017. №2(137). С. 11-23.</p> <p>2. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Нормативно-правове забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики. <i>Інвестиції: практика та досвід</i>. 2019. №5. С. 9 15.</p> <p>3. Захаріна О. В., Симоненко Л. І., Сайкевич М. І. Публічно-приватне</p>

	<p>партнерство як механізм розвитку інфраструктури регіону. <i>Державне управління: удосконалення та розвиток.</i> 2018. №2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/32.pdf</p> <p>4. Меркулов М.М. розділи «Удосконалення механізму управління промисловим розвитком України на принципах і основах концепції «Індустрія 4.0» та «Теоретичні питання міжрегіональних аспектів розміщення виробничих сил» колективна монографія «Соціально-економічні та науково-технологічні аспекти безпекоорієнтованого розвитку прикордонного регіону» : колективна монографія / За ред. М.М. Меркулова. Одеса-Ізмаїл: Фенікс, 2022. 220с. (С. 40-70; 102-113).</p> <p>5. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління : навч. метод.коплек. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с</p>
--	--

Тема № 6. ЕКОНОМІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ ЯК ПЕРЕДУМОВА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція: Не передбачено навчальним планом</p>	
<p>Семінарське заняття : Не передбачено навчальним планом</p>	
<p>Самостійна робота <i>Підготувати тезово конспект до питань:</i> 1.Економічне районування як метод регулювання територіальної організації виробництва. 2. Сутність поняття «економічний район». Головні ознаки району. Типи економічних районів. 3. Практичне значення економічного районування. Особливості районування. 4. Сучасне мезорайонування України. Принципи економічного районування. 5. Диференціація територій за рівнем та комплексністю розвитку продуктивних сил. Збільшення внеску кожного регіону в розвиток народного господарства республіки.</p>	<p>1. Меркулов М.М. розділи «Удосконалення механізму управління промисловим розвитком України на принципах і основах концепції «Індустрія 4.0» та «Теоретичні питання міжрегіональних аспектів розміщення виробничих сил» колективна монографія «Соціально-економічні та науково-технологічні аспекти безпекоорієнтованого розвитку прикордонного регіону» : колективна монографія / За ред. М.М. Меркулова. Одеса-Ізмаїл: Фенікс, 2022. 220с. (С. 40-70; 102-113).</p> <p>2. Метіль Т.К., Кравченко О.М. Розвиток регіонального маркетингу як засобу</p>

	<p>покращення якості життєдіяльності. <i>Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління</i>. Одеса: Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, 2017. Т.16., Вип. 1 (35). С. 199-208. Email: rinek@onu.edu.ua</p> <p>3. Небава М. І., Ткачук Л. М. Управління регіональним розвитком. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/25neba-va-upravlinnya-regionalnym-rozvytkom/</p> <p>4. Шевченко-Перепьолкіна Р.І. Проблеми аграрного бізнесу під час воєнного стану. <i>Інфраструктура ринку</i>. 2022. № 66 С. 87-94. http://www.market-infr.od.ua/uk/66-2022</p> <p>5. Меркулов М.М., Метіль Т.К., Манічева А. Політика науково-технологічного розвитку промислового комплексу міста. <i>Освіта, економіка управління: сучасний стан та інновації</i>. Збірник наукових праць. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2019. Вип. 2. 139 с.</p>
--	---

Тема № 7. РОЗВИТОК РЕГІОНІВ В КОНКУРЕНТНОМУ РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція : Не передбачено навчальним планом</p>	
<p>Семінарське заняття : Не передбачено навчальним планом</p>	
<p>Самостійна робота <i>Провести дослідження щодо питань конкурентних переваг Ізмаїльського району.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитися із особливостями оцінки конкурентних переваг району. 2. Дослідити зарубіжний досвід зміцнення конкурентоспроможності регіону. 3. Проаналізувати географічне положення, територію та межі Ізмаїльського району. 4. Дослідити історію формування району 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Метіль Т.К., Гончарова І. Міжнародні логістичні центри як основа розвитку малого та середнього бізнесу в Південному Придунав'ї: Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку: Зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-практ. конференції. К.: КНЕУ, 2022. 396 с. 2. Метіль Т.К., Кравченко О.М. Розвиток регіонального маркетингу як засобу покращення якості життєдіяльності. <i>Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління</i>. Одеса: Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, 2017. Т.16., Вип. 1 (35). С. 199-208. Email: rinek@onu.edu.ua 3. Метіль Т.К., Захарченко В.І Розробка комплексу маркетингу у промисловості

	<p>регіону. Інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право» Київ: 2018. №1/1'2018. С. 47-52. Сайт: www.efp.in.ua</p> <p>4. Меркулов М.М., Метіль Т.К., Манічева А. Політика науково-технологічного розвитку промислового комплексу міста. Освіта, економіка управління: сучасний стан та інновації. Збірник наукових праць. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2019. Вип. 2. 139 с.</p>
--	--

Тема № 8. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.): Не передбачено навчальним планом</p>	
<p>Семінарське заняття (2 год.): Не передбачено навчальним планом</p>	
<p>Самостійна робота: <i>Підготувати реферат на одну із тем (10-15 стор) та захистити на семінарському занятті:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розглянути особливості здійснення регіональної політики в зарубіжних країнах. 2. Законодавча база державної регіональної економічної політики. 3. Чинники формування конкурентних позицій економічних районів. 4. Роль регіональної економічної політики у розвитку економіки України. 5. Транскордонне співробітництво — одна з форм зовнішньоекономічної діяльності в системі менеджменту регіонального розвитку. 6. Територіальна структура, тенденції та перспективи розвитку агропромислового комплексу України. 7. Розвиток, проблеми та перспективи експортної орієнтації АПК України. 8. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку промисловості будівельних матеріалів. 9. Менеджмент продуктивних сил економічного району (за вибором студента). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Аналіз стану регіональної соціально-економічної системи як складова антикризового управління / <i>Антикризове управління: держава, регіон, підприємство</i>: матеріали міжнар. наук. конф. 17 листопада 2017 р. — Ле-Ман (Франція): Університет м. Ле-Ман, Факультет права, економіки та управління, 2017. С. 6-8. 2. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Structural monitoring of sustainable development in the region. <i>Економіка та управління АПК</i>. 2017. №2(137). С. 11-23. 3. Дячков. Д.В., Полієнко Л.Р. Інформаційний підхід до стратегічного менеджменту підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». 2020. №45/2020. С. 68–73 4. Дячков Д. В. Стратегічні напрями управління інформаційною безпекою підприємств агропродовольчої сфери. Український журнал прикладної економіки. 2019. Т. 4. № 4. С. 70–78. 5. Захаріна О. В., Симоненко Л. І., Сайкевич М. І. Публічно-приватне партнерство як механізм розвитку інфраструктури регіону. <i>Державне</i>

	<p>управління: удосконалення та розвиток. [Електронне видання]. 2018. №2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/32.pdf</p> <p>6. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління : навч. метод.коплек. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с</p> <p>7. Метіль Т.К. «Сучасні аспекти формування стратегії соціально-економічного та науково-технологічного розвитку регіону». Розділ монографії: Соціально-економічні та науково-технологічні аспекти безпекоорієнтованого розвитку прикордонного регіону. Колективна монографія / За ред. М.М. Меркулова. Одеса-Ізмаїл: Фенікс, 2022. 220 с. С. 113-130</p>
--	--

Тема № 9. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ УКРАЇНИ

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекції Не передбачено навчальним планом</p>	
<p>Семінарське заняття .Не передбачено навчальним планом</p>	
<p>Самостійна робота <i>Підготувати матеріал (мінілекція) у виді презентації за наступними питаннями:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінити структуру зовнішньої торгівлі України за останні роки. 2. Дослідити обсяги та напрями іноземного інвестування в Україні. 3. Форми економічного транскордонного співробітництва країн. 4. Проблеми та перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України. 	<p>1. Менеджмент регіонального розвитку: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнєцова, І.М. Манаєнко. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 149 с. (11 д.а.). https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34768/1/MRR_Konspekt.pdf</p> <p>2. Манаєнко І.М., Чорній В.В. Розвиток економіки України в умовах європейських цінностей / Україна – Європейський Союз: від партнерства до асоціації: Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Вип. II.– Луцьк, Терен, 2019. С. 232-241 http://aprei.com.ua/</p> <p>3. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління : навч. метод.коплек. Тернопіль: ТНЕУ. 2020.</p>

	<p>286 с.</p> <p>4.Сорока Л.М. Теоретико-методологічне обґрунтування сучасного транскордонного регіоналізму і формування транскордонного ринку. Розділ у колективній монографії: Соціально-економічні та науково-технологічні аспекти безпекоорієнтованого розвитку прикордонного регіону. Колективна монографія / За ред. М.М. Меркулова. Одеса-Ізмаїл: Фенікс, 2022. 220 с. С. 138-148</p> <p>5.Koval B., Novak O., & Pavlyshyna K. Export potential of Ukraine in GAFTAA markets: UTAS Co case.: Foreign trade: economics, finance, law. 122(3), 97–109. https://doi.org/10.31617/3.2022(122)07</p> <p>6.Biznes-portal. URL: https://biznes-portal.info.</p> <p>7.Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: http://www.rada.kiev.ua</p> <p>8.Офіційний сайт Світового банку. Режим доступу: http://www.worldbank.org</p> <p>9. Транскордонне співробітництво: правові основи та успішні практики: посібник / Євчак Ю.Б., Зарді А., Лазур Я.В., Очкаї Д., Санченко А.Є., Сошников А.О., Устименко В.А., Фетько Ю.І. / за заг. ред. В.А. Устименка; ред.-упоряд. Гук А.К., Санченко А.Є. К., 2020. 152 с. http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/Posibnuk_TKS.pdf</p>
--	---

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Особливим видом позааудиторної самостійної роботи здобувачів вищої освіти є індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) – завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять, охоплює кілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студентів з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Студентам на вибір пропонуються наступні ІНДЗ:

1. Есе на визначену тему.
2. Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій за заданою тематикою.
3. Мінілекція.

Протягом семестру слід підготувати одне індивідуальне навчально-дослідне завдання та захистити його не пізніше, ніж за два тижні до закінчення семестру.

Есе на визначену тему складається з наступних структурних елементів:

1. Вступ, в якому обґрунтовується актуальність, мета та завдання дослідження.
2. Виклад основного матеріалу: на основі опрацювання законодавчо-нормативних актів, монографій, періодичних публікацій, підручників (5-6 джерел) здійснюється аналіз проблеми, явища, процесу чи дискусійного питання (оцінка поточної ситуації, ступеня дослідження, виявлення дискусійних моментів, протиріч; визначення причин, наслідків; аргументація власної позиції за допомогою статистичних даних або практичних прикладів).
3. Висновок (пропозиції автора щодо вирішення проблеми та висновки, які ґрунтуються як на власних аргументах, так і на результатах досліджень науковців та думках фахівців).

Обсяг роботи з відповідними посиланнями по тексту на використану літературу повинен становити до 5 аркушів формату А4 (вимоги щодо оформлення тексту: використання текстового редактора Word, шрифт – Times New Roman, комп'ютерний набір – кегель 14, міжрядковий інтервал – 1,5, поля: зверху і знизу – по 20 мм, зліва – 30 мм, справа – 10 мм).

Перед написанням есе рекомендовано переглянути відео щодо особливостей написання аргументативного есе з рубрики «Короткі Поради», відзняте у рамках Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP (URL: <https://saiup.org.ua/novyny/korotki-porady-yak-napysaty-argumentatyvne-ese/>)

Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій за заданою тематикою виконується на основі аналізу 3 обраних статей за певною темою (статті додаються у роздрукованому вигляді).

Структура огляду статті:

1. Дані про статтю: автор, назва статті, назва журналу (або назва сайту), №, рік видання (або повна електронна адреса).
2. Постановка проблеми.
3. Шляхи вирішення проблеми. Слід у логічній послідовності розкрити зміст статті та по тексту робити деякі коментарі (виокремити тези, з якими студент погоджується, надати перелік тих тверджень, які, на його думку, є дискусійними або потребують уточнення).
4. Можливість практичного застосування пропозицій автора в діяльності українських підприємств.
5. Власна позиція щодо викладеного матеріалу.

Складові виділяються в тексті як окремі пункти з нового абзацу жирним шрифтом. За вказаними вище складовими кожену статтю необхідно проаналізувати окремо. Обсяг виконаного завдання – 1,5 сторінки на кожену статтю.

Мінілекція передбачає підготовку матеріалів у вигляді презентації (10-12 слайдів) із подальшим її захистом в аудиторії (7-10 хв.). Структура презентації повинна передбачати наявність невеличкої теоретичної частини, яка стосується обраної теми; основної частини з аргументацією власної думки (практичні приклади, аналітичні матеріали) та висновків з теми.

Теми для підготовки ІНДЗ

1. Дослідження регіоналістики як наукова основа управління регіоном.
2. Європейські теорії регіоналізму.
3. Особливості розвитку української регіоналістики у постпомаранчеву добу.
4. Форми та системи регіонального управління.
5. Органи державного управління в регіоні та їх розвиток.
6. Система місцевого самоврядування та її розвиток.
7. Організація державної служби в системі органів державної влади та місцевого самоврядування.
8. Еволюція системи адміністративно-територіального устрою в Україні, напрямки його удосконалення.

9. Порівняльний аналіз моделей удосконалення адміністративно-територіального устрою України, запропонованих різними авторами та інститутами.
10. Європейський та світовий досвід адміністративно-територіальних реформ.
11. Проблеми та виклики регіональному розвитку в Україні.
12. Концепції та підходи щодо районування України.
13. Державна політика щодо реформування адміністративно-територіальної моделі України: головні проблеми та шляхи реформування.
14. Світові моделі децентралізації управління розвитком регіону.
15. Роль єврорегіонів у європейській інтеграції.
16. Участь України в єврорегіональних об'єднаннях.
17. Розв'язання проблеми регіонального сепаратизму в ЄС.
18. Загальноєвропейська політика розвитку регіонів та регіональні дотації.
19. Світовий та вітчизняний досвід визначення сталості регіонального розвитку.
20. Територіальна організація виробництва та її розвиток.
21. Виробнича інфраструктура в регіоні, перспективи її розвитку.
22. Соціальна інфраструктура території, перспективи її розвитку.
23. Зовнішньоекономічна діяльність регіону.
24. Спеціальні економічні зони в Україні, їх становлення і регулювання.
25. Управління трудовим потенціалом регіону та його розвиток.
26. Управління природно-ресурсним потенціалом регіону, його розвиток.
27. Моніторинг соціально-економічного стану регіону.
28. Управління розвитком регіону.
29. Формування та використання фінансових ресурсів території.
30. Бюджетна система у регіоні, напрями її розвитку та регулювання.
31. Державна політика регіонального фінансового вирівнювання.
32. Інвестиційна привабливість та конкурентоспроможність регіону, їх оцінка.
33. Прогнозування та планування соціально-економічного розвитку території.
34. Державне регулювання економіки регіону.
35. Поняття, зміст і форми транскордонного співробітництва.
36. Рада Європи та розвиток транскордонного співробітництва.

Розрахункові теми:

1. Оцінка економіко-географічного положення регіону.
2. Оцінка господарського використання території.
3. Аналіз соціально-економічного стану території та її розвитку.
4. Оцінка індексу розвитку людського потенціалу території.
5. Оцінка якості життя населення території.
6. Оцінка трудового потенціалу території.
7. Оцінка природно-ресурсного потенціалу регіону.
8. Розробка балансу фінансових ресурсів території.
9. Оцінка міжбюджетних трансфертів на місцевому рівні.
10. Прогнозування та планування соціально-економічного розвитку території.

Тематика рефератів:

1. Розвиток, розміщення, проблеми та перспективи теплової енергетики України.
2. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку паливної промисловості.
3. Проблеми раціонального використання природних ресурсів в системі менеджменту регіонального розвитку.
4. Сучасна демографічна ситуація в Україні, її регіональні особливості.

5. Пріоритетний розвиток, проблеми та перспективи чорної металургії України в умовах ринкової економіки.
6. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку кольорової металургії.
7. Розвиток, розміщення, проблеми та перспективи галузей важкого машинобудування.
8. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку високотехнологічного виробництва.
9. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку транспортного машинобудування.
10. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку виробництва мінеральних добрив.
11. Еколого-економічні проблеми в районі розміщення підприємств хімічної промисловості.
12. Сталий розвиток економіки країни: екологічна, соціальна та економічна складова.
13. Аналіз рівня соціально-економічного розвитку регіону (області, економічного району — за вибором студента).
14. Еколого-економічні проблеми паливно-енергетичного комплексу.
15. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку альтернативної енергетики України.
16. Машинобудування як основа розвитку і розміщення продуктивних сил України.
17. Транскордонне співробітництво — одна з форм зовнішньоекономічної діяльності в системі менеджменту регіонального розвитку.
18. Територіальна структура, тенденції та перспективи розвитку агропромислового комплексу України.
19. Розвиток, проблеми та перспективи експортної орієнтації АПК України.
20. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку промисловості будівельних матеріалів.
21. Менеджмент продуктивних сил економічного району (за вибором студента).
22. Поняття, зміст і форми транскордонного співробітництва.
23. Рада Європи та розвиток транскордонного співробітництва.

6. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль

Форма проміжного контролю

Зразок модульної контрольної роботи

Варіант

1. Регіональна економічна політика: мета, цілі.
2. Суб'єкти формування державної регіональної політики в Україні.
3. Тестові завдання.

1. Регіональний менеджмент – це наука, яка вивчає:

- а) закономірності відтворювальних процесів, що відбуваються в економіці регіонів;
- б) методологію управління соціально-економічним розвитком території;
- в) методику визначення рівня соціально-економічного розвитку регіону;
- г) основні функції управління розвитком реального сектора регіональної економіки.

2. Адміністративно-територіальний поділ України здійснюється з урахуванням:

- а) соціально-економічних особливостей;
- б) природно-географічних особливостей;
- в) етнокультурних особливостей;
- г) всіх перерахованих особливостей.

3. Відповідно до чинного адміністративно-територіального устрою до складу України входять:

- а) 24 області;
- б) 27 областей;
- в) 25 областей;
- г) 26 областей.

4. Київська область відноситься до:

- а) Столичного регіону;
- б) Центральноукраїнського регіону;
- в) Північно-Східного регіону;
- г) Східного регіону.

5. Обласний регіон має такі ознаки:

- а) відносна самостійність господарювання в межах національної економіки і наявність регіонального органу управління;
- б) наявність територіально-виробничої структури в межах обласного регіону й можливість створення кінцевої продукції;
- в) наявність і функціонування регіональної інфраструктури;
- г) усі перераховані.

Форма підсумкового контролю: залік.

Перелік питань для самопідготовки :

3. Сутність понять «регіон», «регіональний менеджмент», «адміністративно-територіальний устрій», «економічний район».
4. Сутність поняття «регіон». Обласний регіон та його ознаки.
5. Сутність регіонального менеджменту як науки, об'єкт та предмет дослідження, зв'язок з іншими науками.
6. Державна регіональна політика: сутність, об'єкти, суб'єкти, види.
7. Мета, цілі та принципи державної регіональної політики.
8. Регіональна економічна політика: мета, цілі.
9. Регіональна економічна політика: сутність, пріоритетні завдання.
10. Етапи розробки регіональної економічної політики.

11. Групування законодавчих актів, що унормовують процеси формування та реалізації державної регіональної політики.
12. Принципи та засади формування та реалізації регіональної політики, визначені в загальному законодавстві.
13. Спеціальне законодавство з регіонального розвитку: мета, принципи, об'єкти та суб'єкти, пріоритети державної регіональної політики; перелік документів, що визначають державну регіональну політику.
14. Бюджетне законодавство: особливості фінансування регіонального розвитку.
15. Планувальне законодавство: планувальні документи у сфері регіонального розвитку.
16. Суб'єкти формування державної регіональної політики в Україні.
17. Верховна Рада України як суб'єкт регіональної політики.
18. Повноваження Президента України та його Адміністрації у сфері регіональної політики.
19. Роль уряду у реалізації регіональної політики.
20. Роль органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади у формуванні та реалізації регіональної політики.
21. Агенції регіонального розвитку та їх роль у реалізації регіональної політики.
22. Роль неурядових організацій в розробці та реалізації державної регіональної політики.
23. Поняття соціально-економічної системи регіону та її складові.
24. Основні функції регіонального управління.
25. Принципи регіонального управління.
26. Методи регіонального управління.
27. Інструменти регіонального менеджменту.
28. Ресурсне забезпечення регіонального управління.
29. Економічний розвиток регіону: сутність, відмінність від економічного росту.
30. Основні економічні показники рівня розвитку регіону.
31. Найважливіші соціальні показники, які є індикаторами розвитку економіки регіону.
32. Економічний потенціал регіону: сутність та формула визначення.
33. Валова додана вартість як основний показник економічного розвитку регіону.
34. Якість та рівень життя населення як критерії розвитку регіону.
35. Сутність регіональних фінансових ресурсів, основні розділи балансу фінансових ресурсів.
36. Бюджет, його сутність, структура бюджетної системи України.
37. Класифікація доходів бюджету.
38. Видатки бюджету: сутність, класифікація.
39. Складові частини бюджету.
40. Сутність поняття «сталій розвиток». Історія виникнення та мета Концепції сталого розвитку.
41. Цілі сталого розвитку.
42. Механізм забезпечення сталого розвитку регіонів.
43. Принципи сталого регіонального розвитку.
44. Послідовність впровадження принципів сталого розвитку на окремій території.
45. Зміст аналізу економічного регіонального розвитку (об'єкти, суб'єкти, етапи).
46. Види регіонального аналізу.
47. Аналіз економічного регіонального розвитку: сутність, принципи.
48. Стратегія економічного і соціального розвитку регіону: сутність, структура.
49. Зміст і етапи розробки програми економічного і соціального розвитку регіону.

50. Алгоритм розробки та реалізації регіональної програми.
51. Організаційна структура системи регіонального управління: сутність, необхідність оптимізації на сучасному етапі.
52. Мета та завдання вдосконалення організаційної структури системи регіонального управління.
53. Етапи побудови організаційної структури системи регіонального управління.
54. Фактори, що впливають на якість організаційної структури системи регіонального управління.
55. Методи проектування організаційних структур системи регіонального управління.
56. Принципи проектування організаційних структур системи регіонального управління.
57. Державні механізми стимулювання економічного розвитку регіонів.
58. Чинники, що впливають на ефективність державних механізмів стимулювання економічного розвитку регіонів. Основні проблеми реалізації державних механізмів стимулювання економічного розвитку регіонів в Україні.
59. Спеціальні економічні зони та території пріоритетного розвитку.
60. Політика інноваційного розвитку регіонів України. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у сфері інноваційного розвитку регіонів.
61. Типи об'єктів, що належать до інноваційної інфраструктури. Спільні та відмінні риси кластерів, технопарків, наукових парків і технополісів.
62. Роль бізнес-інкубаторів у інноваційному розвитку регіонів.
63. Форми державної підтримки інноваційного розвитку регіонів.
64. Проблеми, що стримують інноваційний розвиток регіонів України.
65. Сутність, переваги, основні форми та сфери застосування публічно-приватного партнерства в Україні.
66. Контролінг як сучасна концепція регіонального управління.
67. Завдання та функції контролінгу в системі регіонального управління.
68. Види контролінгу. Сутність стратегічного та оперативного контролінгу.
69. Структура та змістова характеристика елементів системи контролінгу.
70. Алгоритм упровадження контролінгу в систему регіонального управління.
71. Основні вимоги до контролера та його функції.
72. Кризи: поняття, причини, теорії криз.
73. Характеристика основних концепцій кризи.
74. Позитивні та негативні наслідки криз.
75. Класифікація криз та їхня характеристика.
76. Проблемний регіон: сутність, підходи до проблемного районування.
77. Відсталі та депресивні регіони: сутність, відмінності. Які регіони можуть бути визнані депресивними?
78. Групування показників, що визначають депресивний стан територій.
79. Заходи, що здійснюються з метою стимулювання розвитку депресивних територій.
80. Прямі й непрямі методи управління соціально-економічними процесами на регіональному рівні.
81. Економічні й селективні методи управління соціально-економічними процесами на регіональному рівні.
82. Економічні й адміністративні методи управління соціально-економічними процесами на регіональному рівні.
83. Маркетинг в публічному управлінні: сутність, завдання, суб'єкти, об'єкти.

84. Маркетинговий механізм в системі публічного управління: сутність та структура. Принципи маркетингу в публічному управлінні.
85. Види маркетингу в публічному управлінні, їх характеристика.
86. Інструменти маркетингу в публічному управлінні.
87. Зміни у цільових пріоритетах системи державного управління в межах адміністративної та маркетингової орієнтації діяльності органів влади.
88. Поняття, зміст і форми транскордонного співробітництва.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Результати навчання з освітніх компонентів оцінюються за 100-бальною шкалою (від 1 до 100) з переведенням в оцінку за традиційною шкалою «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою згідно табл. 1.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Таблиця 1

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
51-100	зараховано
1-50	не зараховано

Схема розподілу балів

Таблиця 2

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,4	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Критерії оцінювання під час поточного контролю

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, а також результати самостійної та індивідуальної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» (http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/polozhennja_pro_porjadok_ocinjuvannja_rivnja_navchalnyh_dosjahnenn_zi_zminamy-vid-28.08.2020-protokol-1.pdf)

Оцінювання роботи на семінарських заняттях, індивідуальної та самостійної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «5». Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях приведені у табл. 3.

Таблиця 3.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
--------	--

5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання розв'язання задач представлено у табл. 4.

Таблиця 4.

Критерії оцінювання розв'язання задач

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Розв'язання задачі є абсолютно вірним. Студент володіє знаннями методики здійснення розрахунків, вміє нестандартно підходити до розв'язання задач (вирішення ситуацій) та робити обґрунтовані висновки.
4 бали	Задача розв'язана вірно, але обґрунтування висновків є недостатнім
3 бали	Задача розв'язана вірно, але немає висновків та хід розв'язання задачі (вправи, ситуації) не подано.

2 бали	При розв'язанні задачі виявлені неточності, помилки в розрахунках.
1 бал	Практичне завдання розв'язане невірно.
0 балів	Не було спроби розв'язати задачу

Здобувач вищої освіти має бути оцінений не менш як з 70% семінарських занять, передбачених навчальним планом. У випадку, якщо здобувач вищої освіти не був оцінений з відповідної кількості занять, він отримує 0 балів за кожне заняття, з якого мав бути оцінений. При цьому здобувачу вищої освіти може бути зараховано виконання індивідуальних завдань за певне заняття якщо він не був оцінений за результатами проведення семінарського заняття.

Основними видами індивідуальних завдань є: підготовка доповідей, рефератів; розв'язування задач, вирішення ситуаційних завдань тощо.

Оцінювання доповіді (реферату) здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела, якісна презентація результатів власного дослідження.

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання. Разом з тим здобувач освіти може запропонувати свою тему доповіді (реферату) у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Окрім цього у якості виконання індивідуального завдання здобувачу вищої освіти може бути зараховано проходження онлайн-курсів (у відповідності до змісту навчальної дисципліни) на платформах EdEra, Coursera, Prometheus та інших. Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінювання проміжного контролю здійснюється за шкалою від «0» до «30» - для дисциплін, викладання яких завершується заліком.

Загальна оцінка за модульну контрольну роботу є середнім арифметичним оцінок за кожне питання/завдання, яка переводиться за 100 бальною шкалою та множиться на коефіцієнт 0,3. Критерії оцінювання теоретичних та практичних завдань, які включено до проміжного контролю, наведено у табл. 3-4. У разі, якщо здобувач вищої освіти за проміжний контроль отримав менше ніж 6 балів, то він вважається таким, що не склав проміжний контроль. У графі «проміжний контроль» виставляється 0 балів.

Критерії оцінювання при організації освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання

У разі проведення освітнього процесу у дистанційному режимі, порядок його організації регулює «Положення про організацію освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті» (<http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/polozhennja-pro-orhanizaciju-osv.-procesu-iz-zast.-tehnolohij-dyst.-navch.-2020.pdf>).

Дистанційний режим навчання передбачає проведення навчальних занять, контрольних заходів та самостійної роботи здобувачів відповідно до робочої програми навчальної дисципліни.

Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу під час синхронного режиму навчання може здійснюватися через онлайн-платформи проведення відео конференцій Google Meet або Zoom.

Поточний контроль результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється під час проведення дистанційних занять, а також шляхом оцінювання самостійних індивідуальних і групових завдань, що виконуються здобувачами освіти в електронній формі та надсилаються до системи підтримки дистанційного навчання (LMS Moodle або Google Classroom).

Завдання проміжного контролю виконуються здобувачами освіти в електронній формі та надсилаються до системи підтримки дистанційного навчання (LMS Moodle або Google Classroom), які оцінюються за поданим вище алгоритмом.

Підсумковий екзаменаційний контроль під час дистанційного формату навчання проводиться у комбінованій формі у синхронному режимі у формі співбесіди. Під час співбесіди студенту пропонується надати відповідь на три питання та розв'язати одне практичне завдання. Орієнтовний перелік питань до співбесіди наводиться у електронному курсі дисципліни, що розміщено на платформах LMS Moodle або Google Classroom. Прикладами практичних завдань можуть слугувати подані у силабусі типові завдання для розв'язання на семінарських (практичних, лабораторних заняттях) та самостійної роботи. З метою дотримання принципів академічної доброчесності та прозорості під час визначення певних питань та завдань у ході співбесіди застосовується ІТ технології, зокрема, генератор випадкових чисел (<https://generator-online.com/numbers>).

Під час співбесіди здобувач вищої освіти має надати відповіді на поставлені питання та пояснити розв'язання практичного завдання, які обираються рандомно охоплюють різну тематику навчальної дисципліни й спрямовані на оцінювання запланованих результатів навчання.

Підсумковий бал за екзаменаційну відповідь здобувача вищої освіти є середнім арифметичним оцінок за кожне питання (завдання), переведеним за 100-бальною шкалою з коефіцієнтом 0,5.

Викладач

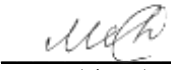

_____
(підпис)

Меркулов М.М.
(ПІБ)

Затверджено на засідання кафедри управління підприємницькою та туристичною діяльністю

Протокол № 1 від 1 вересня 2022 р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

Метіль Т.К.
(ПІБ)